વિપશ્યના

સાધકોનું માસિક પ્રેરણાપત્ર

બુદ્ધવર્ષ 2554 ❖ શ્રાવણ પૂર્ણિમા ❖ 24 ઓગસ્ટ 2010 ❖ વર્ષ – 11 ❖ અંક – 05 ❖ સળંગ અંક - 125

ધમ્મવાણી

नतो ते बुद्ध वीरत्थु विप्पमुत्तोसि सब्बधि ।
तुम्हापदाने विहरं, विहरामि अनासवो ।।
– थेरगाथा, ४७

હે બુદ્ધ, હે વીર, આપને નમસ્કાર. આપ બધા બંધનોથી વિમુક્ત છો. આપના ઉપદેશોનું પ્રતિપાદન કરીને હું આસ્રવરહિત (વાસના રહિત) થઈને વિહાર કરું છું.

ખરું દર્શન : ખરી વંદના

ધીરે ધીરે સાધકોમાં એ વાત ફેલાવા લાગી કે ભગવાન ક્યા પ્રકારની વંદનાને ખરી વંદના માને છે, કેવી વંદના એમને પ્રિય છે ? કેવી વંદના સાધકો માટે મંગલદાયિની છે ? વિપશ્યના સાધના દ્વારા દૃઢ પરાક્રમ કરીને પોતાના મનના કષાય કાપે એટલે કે મેલ દૂર કરે તો જ શાસ્તાનું ખરું સન્માન થાય છે. તેમની ખરી વંદના થાય છે, આ બુદ્ધ મંતવ્ય સ્પષ્ટ થવા લાગ્યું, છતાં પણ અનેક લોકો ભગવાનને સાધારણ ઔપચારિકતાના રૂપમાં વંદના કરતાં જ રહ્યાં હશે. પરંતુ એવા પણ અનેક પ્રસંગો છે જે એ સચ્ચાઈને પ્રમાણિત કરે છે કે કેટલાય સાધકો એવા હતા, જેઓ યોગ્ય રીતે જ વંદના કરતા હતા.

આ સંદર્ભમાં એક પ્રસંગ :-

કોશલનરેશના રાજપુરોહિતનો પુત્ર જયંત. ઉચ્ચ જાતિના ગર્વ-ઘમંડમાં, ધન-સંપદાના અહંકાર-અભિમાનમાં, રૂપ-યૌવનના મદમત્ત નશામાં તે એવો આંધળો બન્યો કે ન પોતાના માતા-પિતાને નમન કરે, ન ગુરુજનોને, કે ન શીલવાન શ્રમણ-બ્રાહ્મણને. અહંકારનું પૂતળું ! અભિમાનમાં પ્રમત્ત થઈ ઊઠ્યો ! પરંતુ પોતાના કોઈ પુણ્ય કર્મને કારણે ભગવાનના સંપર્કમાં આવ્યો એટલે કે શુદ્ધ સંપર્કમાં આવ્યો તો હોશ જાગ્યા. ભગવાનની અમૃતવાણી સાંભળીને સાધનામાં પ્રવૃત્ત થયો તો અર્હંત અવસ્થાએ જઈ પહોંચ્યો અને ત્યારે કહે છે -

''હવે મારું અભિમાન-અવમાન ક્ષીણ થયું, પૂર્ણ વિનષ્ટ થયું. અહંભાવ વિચલિત થયો, જડમાંથી ઉખડી ગયો.'' ઉપરાંત કહે છે, - ''મેં સાચા રૂપમાં ભગવાનના દર્શન કર્યાં એટલે કે એમના ગુણોનાં દર્શન કર્યા કે તેઓ વિશિષ્ટ નાયક છે, વિનાયક છે, પ્રાણીઓમાં અગ્ર છે, સારથિઓમાં ઉત્તમ સારથિ છે એટલે કે બગડેલા ઘોડા જેવા, ખોટે રસ્તે ચઢેલા ઉદ્ધત લોકોને સાચા રસ્તે લઈ જવામાં કુશળ છે. ભિક્ષુ સંઘ દ્વારા પૂજિત પ્રકાશમાન સૂર્ય જેવા છે.''

सिरसा अभिवादेसि 'सब्बसत्तानमुत्तमं' - બધા પ્રાણીઓમાં શ્રેષ્ઠ એવા ભગવાન બુદ્ધને મેં શિરથી નમસ્કાર કર્યા.

ખરેખર સાચા ઢંગથી નમસ્કાર કર્યા, તેથી જ અહંવિમુક્ત બન્યો. તેથી જ અર્હંત થયો.

આ સંદર્ભમાં એક ઘટના :-

રાજગિરિના ધનશ્રેષ્ઠીની પુત્રી. યુવાવસ્થામાં જ પગ લપસ્યો. તો ઘરેથી ભાગી નીકળી. ભાગેડુ કન્યાને એક-એક કરીને બે પુત્રો થયા. બંને સડકના કિનારે જ જન્મ્યા. એટલે જ બંનેના નામ 'પંથક' રખાયા. મોટાનું 'મહાપંથક' અને નાનાનું 'ચુલ્લપંથક'. ઉંમર વધતાં બંનેએ મા પાસે પોતાના નાના-નાની વિષે જાણવાની જિદ કરી તો તેણે જણાવી દીધું. તો તેઓ મોસાળે જવાની જિદ કરવા લાગ્યા. તે ઘણા દિવસ સુધી ટાળતી રહી. પણ જ્યારે બંનેનો આગ્રહ જોયો તો બંનેને સાથે લઈને રાજગિરિ પહોંચી. પિતાએ બેટીનો સ્વીકાર ન કર્યો. પણ દોહિત્રો પર પ્રેમ ઉમટયો અને બંનેને ઘેર રાખી લીધા. તેઓ ત્યાં ઉછરવા લાગ્યા.

શેઠ ધનશ્રેષ્ઠિ ભગવાન બુદ્ધના વિહારમાં ધર્મશ્રવણ કરવા માટે જતા. મહાપંથક પણ સાથે જવા લાગ્યો. તેના મન પર ભગવાનના ઉપદેશનો બહુ ઊંડો પ્રભાવ પડયો. મહાપંથક પોતાના હૃદયના ઉદ્ગાર આ શબ્દોમાં પ્રગટ કરે છે.

''જ્યારે મેં નિર્ભય શાસ્તાનાં પહેલાં વ્હેલાં દર્શન કર્યાં તો મારા મનમાં ખૂબ મોટો ધર્મસંવેગ જાગ્યો, પુલક રોમાંચ જાગ્યો, સાથોસાથ એ વાત પણ સમજમાં આવી કે કોઈ બે હાથ, બે પગ અને મસ્તક ધરતી પર લગાવીને આ મહાપુરુષને પંચાંગ પ્રણામ કરે તો પણ પોતાના ઉદેશ્યની પૂર્તિ ન કરી શકે. બુદ્ધની ખરી વંદના તો એમણે બતાવેલી વિધિનો ઉપયોગ કરીને ચિત્ત નિર્મલ કરી લેવાથી જ થશે, કલ્યાણ ત્યારે જ સધાશે. એટલે શિર, દાઢી અને મૂંછ મૂંડાવીને ઘરથી બેઘર થઈને હું પ્રવ્રજિત થયો અને એમની શિક્ષા અનુસાર શુદ્ધ શીલનું પાલન કરીને શુદ્ધ આજીવિકા ધારણ કરીને, ઈંદ્રિયોને વશમાં રાખીને સમ્યક્ સંબુદ્ધને નમસ્કાર કરતાં કરતાં માનસિક દૂષણોથી અપરાજિત રહીને વિપશ્યી સાધકનું જીવન જીવવા લાગ્યો.

તે જાણી ગયો હતો કે સમ્યક્ સંબુદ્ધને સાચા ઢંગથી નમસ્કાર કઈ રીતે કરવા જોઈએ. ''आरद्धवीरिये पहित्तते, निच्चं दळहपरक्क मे'' - આત્મભાવ એટલે અહંભાવને સર્વથા ત્યાગીને હંમેશા દૃઢ પરાક્રમ કરતાં કરતાં મુક્તિહિત પુરુષાર્થમાં લાગી જવું જોઈએ. एतं बुद्धान वन्दनं - આ બુદ્ધોની ખરી વંદના છે. અને એ જ વંદનામાં તે લગનપૂર્વક લાગી ગયો. તેણે એ દૃઢ નિશ્ચય કર્યો કે તૃષ્ણાના તીરને હૃદયમાંથી પૂર્ણ રીતે કાઢ્યા વિના તે લગીરેય વિશ્રામ નહિ કરે. આખી રાત પરાક્રમ કરીને, અર્હંતપદ પ્રાપ્ત કરીને જ તે વિશ્રામ કરવા બેઠો. ખરેખર મહાપંથકે બુદ્ધવંદનાને બરાબર સમજી અને તેણે ખૂબ સાર્થક વંદના પણ કરી.

આવા અનેક પ્રસંગોમાંથી બીજો એક પ્રસંગ :-

૩૦૦ શિષ્યોની સાથે હંમેશા કર્મકાંડોમાં રત રહેનારા સંન્યાસી નંદીકાશ્યપ, જ્યારે તે ભગવાનના સંપર્કમાં આવ્યા. તો તેમની અમૃતમયી ધર્મવાણી સાંભળીને મિથ્યા કર્મકાંડોમાંથી મુક્તિ પામીને ભગવાન પાસેથી વિપશ્યના શીખી. તેનો પરાક્રમપૂર્વક અભ્યાસ કરીને જ્યારે અર્હંત પદ પ્રાપ્ત થયું તો પોતાની મુક્તિનું ગાન ગાતાં તેણે આ હર્ષ ઉદ્ઘોષણા કરી -

''હું આંધળો હતો, અભિમાની હતો. અગ્નિપૂજનના

કર્મકાંડોમાં પડેલો, મિથ્યા દૃષ્ટિઓમાં અટવાએલો હતો. આસક્તિઓમાં બંધાયેલો હતો. હવે હું બધા બંધનોથી મુક્ત થયો. ભવચક્ર તૂટયું, મોહ દૂર થયો અને તૃષ્ણા વિદીર્ણ થઈ; જન્મ-મરણનું ચક્ર છૂટી ગયું. હવે મારો કોઈ પુનર્જન્મ નથી થવાનો. જે ખરેખર પૂજનીય અગ્નિ છે, હવે હું એની જ ઉપાસના કરું છું. પૂજનીય અગ્નિ આ વિપશ્યના છે, જે આપણી ભીતર સંગૃહિત સમસ્ત પાપકર્મોને બાળીને ભસ્મીભૂત કરી દે છે. એવો પૂજનીય અગ્નિ જે બુદ્ધમાં જાગ્યો તે જ મારામાં જાગ્યો. તેની જ ઉપાસના કરું છું. તેના જ સાંનિધ્યમાં રહું છું. પહેલાં બહારના અગ્નિને નમસ્કાર કરતો હતો, પણ હવે આ ભીતરી વિપશ્યના - અગ્નિના રૂપમાં બુદ્ધને નમસ્કાર કરું છું.'' ખરેખર આ જ તો બુદ્ધવંદના છે !

ધન્ય થયો સંન્યાસી નંદીકાશ્યપ અને ધન્ય બની નંદીકાશ્યપની ખરી બુદ્ધવંદના !

બીજી એક ઘટના :-

મગધના ધનવાન સંભ્રાંતકુળમાં ઉત્પન્ન થયેલો ગોશાલ. પોતાના પૂર્વ પરિચિત મહાધની, આદિના ભગવાન પાસેથી પ્રવ્રજ્યા લેવાના અને અધ્યાત્મની ઊંચી અવસ્થાઓ પ્રાપ્ત કરી લેવાના સંવાદે તેના મનમાં સાધના પ્રતિ ધર્મસંવેગ જગાવ્યો. તે પણ ઘરથી બેઘર થઈને, ભિક્ષુ થઈને ભગવાન પાસેથી સાધનાની વિધિ શીખીને સમીપના પહાડી પ્રદેશમાં ધ્યાન કરવા ચાલ્યો ગયો.

શરીર સ્કંધ અને ચિત્તના ચારેય સ્કંધ. આ પાંચેય કેવી રીતે પ્રતિક્ષણ ઉત્પન્ન અને નષ્ટ થઈ રહ્યા છે, વિપશ્યના દ્વારા ઈંદ્રિય જગતના આ ઉદય-વ્યય સ્વભાવને સ્વાનુભૂતિ પર ઉતારવા લાગ્યો. આ જ એની બુદ્ધ અને બુદ્ધની શિક્ષા પ્રત્યેની ખરી પ્રદક્ષિણા થઈ એટલે કે વંદના થઈ અને એ જ વંદનાના આધારે તે ભવચક્રથી મુક્ત થયો. અર્હંતપદ પ્રાપ્ત કર્યું. વંદના, પ્રદક્ષિણા સફળ થઈ. ધન્ય થઈ.

એવી જ એક અન્ય ઘટના :-

રાજગૃહના બ્રાહ્મણકુળમાં જન્મેલો ઉજ્જય. અનેક શાસ્ત્રોનું અધ્યયન અને કર્મકાંડનું સંપાદન કરીને તેણે તેમાં સાર ન જોયો. વેણુવનમાં ભગવાનના સંપર્કમાં આવ્યો. તેમની અમૃતવાણી સાંભળીને પ્રવ્રજિત થઈને, તેમની પાસેથી વિપશ્યના સાધનાની વિધિ શીખીને પરાક્રમપૂર્વક અભ્યાસ કરતાં મુક્ત અવસ્થા પ્રાપ્ત કરી.

અરહંત ઉજ્જય હર્ષ ઉદાનની વાણીમાં કહે છે :-

''હે વીર ! હે બુદ્ધ. તમને નમસ્કાર કરું છું. આપ બધા પ્રકારની ઉપાધિઓથી સર્વથા વિમુક્ત થઈ ચૂક્યા છો. આપના મંગળ ઉપદેશોનું અનુસરણ કરીને હું પણ અનાસ્રવ એટલે કે આસ્રવોથી પૂર્ણ રીતે વિમુક્ત બનીને વિચરણ કરું છું.''

આ જ તો એ વીર બુદ્ધની ખરી વંદના છે.

આવો સાધકો, પૂર્વકાળના એ સંતોની માફક અને તેમના જેવા હજારો અન્ય સાધક-સાધિકાઓની માફક આપણે પણ ખરું દર્શન અને ખરી વંદના કરતાં શીખીએ. અને ખરેખર પોતાનું કલ્યાણ સાધી લઈએ.

- કલ્યાણમિત્ર,
સત્યનારાયણ ગોયન્કા

સંબોધિ - દિવસ

જ્યારે કોઈ સમ્યક્ સંબુદ્ધ બને છે તો તે એના પોતાના જ અસીમ પરિશ્રમ - પુરુષાર્થનું પરિણામ હોય છે, અન્ય કોઈની કૃપા-અનુકંપાનું નહીં. તે બોધિના સાતેય અંગોને ભાવિત કરે છે. એટલે કે તેનું જીવન જીવે છે, તેનું સંવર્ધન કરે છે. બહુલીકરણ કરે છે, તેને પરિપૂર્ણ કરે છે તો જ સમ્યક્ સંબુદ્ધ બને છે.

સંબોધિ પ્રાપ્ત કરેલી આવી વ્યક્તિ અનંત જ્ઞાનથી, અનંત કરુણાથી ભરાઈ ઊઠે છે. સાંસારિક દુઃખોના બોજથી આકુળ-વ્યાકુળ લોકોને દુઃખ-વિમુક્ત થવાનો સાચો રસ્તો બતાવે છે. તે જ રસ્તો જે તેણે સ્વયં અપનાવ્યો. એણે પોતાના અનુભવોના આધારે જાણી લીધું કે માત્ર ઉપદેશોથી કોઈને લાભ થવાનો નથી દરેક વ્યક્તિએ પુરુષાર્થ, પરાક્રમ કરીને બોધિના સાતેય અંગ પોતાની ભીતર સ્વયં પોતે જ ભાવિત કરવાં પડશે, બહુલીકૃત કરવાં પડશે, પરિપૂર્ણ કરવાં પડશે તો જ તે દુઃખ-વિમુક્ત થશે, અન્યથા નહીં. ઉપદેશોથી પ્રેરણા મળી શકે છે, માર્ગદર્શન મળી શકે છે, જે કલ્યાણકારી છે, પરંતુ સ્વયં ધારણ કર્યા વિના ધર્મનો લાભ નથી મળી શકતો. તેથી તે લોકોને ધર્મ ધારણ કરવાની વિધિ શીખવે છે. શીલ-સદાચારનું પાલન કરતાં કરતાં સાચી રીતે અંતર્મુખ થવાનું શીખવે છે. અંતર્મુખ કોઈ કાલ્પનિક આલંબનના આધારે નહિ, બલ્કે પોતાના જ બારામાં જે જે સચ્ચાઈ જ્યારે - જ્યારે પ્રગટ થાય, તેને જ સાક્ષીભાવે જોવાનો અભ્યાસ કરતાં કરતાં થાય છે.

અંતર્મુખ થઈને શીલવાન સાધક પોતાની કાયા પ્રત્યે અને કાયા પર જે-જે સંવેદના પ્રગટ થાય છે તેમના પ્રતિ જાગૃત થવાનો અભ્યાસ કરે છે. પોતાના ચિત્ત પ્રત્યે અને ચિત્ત જે કંઈ ધારણ કરે છે એટલે કે ચિત્ત પર સારું કે ખરાબ જે કંઈ પ્રગટ થાય છે, તેના પ્રત્યે જાગૃત રહેવાનો અભ્યાસ કરે છે. આ પ્રકારે સતત જાગૃત રહીને સંબોધિના પહેલા અંગ 'સ્મૃતિ' નો અભ્યાસ કરે છે, તેને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

એ જાગૃતિના અભ્યાસથી સાધકને શીઘ્ર પોતાના મનનો સ્વભાવ સ્પષ્ટ થવા લાગે છે. કઈ રીતે આ મન ભૂત-ભવિષ્યમાં આળોટે છે, કઈ રીતે વર્તમાનથી દૂર ભાગે છે, કઈ રીતે પ્રિય પ્રત્યે રાગ અને અપ્રિય પ્રત્યે દ્વેષ પેદા કરતું રહે છે અને પરિણામ સ્વરૂપે ગાંઠો બાંધતું રહે છે, તાણ પેદા કરતું રહે છે, દુઃખ જ પેદા કરતું રહે છે.

વિકાર જાગવાથી દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે, ન જાગે તો દુઃખ વિમુક્તિ થાય છે. આ ધર્મ, આ કાનૂન, આ વિધાન, આ ઋત હવે કોરા ઉપદેશો અથવા શાસ્ત્ર-પઠનના આધાર પર નહિ, બલ્કે સ્વાનુભૂતિઓના આધાર પર સમજવા લાગે છે. સમજવા લાગે છે કે ભલું શું છે ? બૂરું શું છે ? કુશળ શું છે, અકુશળ શું છે ? શુકલ શું છે ? કૃષ્ણ શું છે ? શું નિર્દોષ છે, શું સદોષ છે ? સ્વાનુભૂતિઓના બળે અને પોતાની પ્રજ્ઞાના આધારે સચ્ચાઈનું અન્વેષણ થાય છે, તો સમ્યક્ બને છે, ધર્માનુકૂલ થાય છે, તેથી ધર્મ-વિચય કહેવાય છે. સાધક આ રીતે સંબોધિના આ બીજા અંગ 'ધર્મ-વિચય' નો અભ્યાસ કરે છે, એને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

ઠીક-ઠીક અન્વેષણ દ્વારા જ્યારે સમજી જાય છે કે મનની ગાફેલ અવસ્થા, પ્રમાદપૂર્ણ અવસ્થા અત્યંત ખતરનાક છે, ભયાનક છે, તો કમર કસીને સતત અપ્રમત્ત થઈ, વિકાર-વિહીન રહેવાના કામમાં લાગી જાય છે. બધી બાધાઓને દૂર કરતાં કરતાં ધર્મ-પરાક્રમમાં લાગી જાય છે. અને આ રીતે ધર્મના ત્રીજા અંગ 'વીર્ય' નો અભ્યાસ કરે છે. એને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

આ પરિશ્રમ-પરાક્રમ દ્વારા સજાગ-સચેત રહેનારો સાધક જેમ-જેમ પોતાના મનનો પુરાણો સ્વભાવ બદલે છે તેમ તેમ તેના વિકારો દૂર થાય છે, પરેશાની દૂર થાય છે અને પરિણામ સ્વરૂપે આખા શરીરમાં પુલક રોમાંચની, આનંદની લહેરો ઊઠવા લાગે છે. આ પ્રકારે સંબોધિના ચોથા અંગ 'પ્રીતિ-પ્રમોદ' નો અભ્યાસ કરે છે. તેને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

આ પ્રમોદથી ચિત્ત અને શરીરમાં ઊંડાણ સુધી પ્રભૂત પ્રશાંતિ છવાવા લાગે છે, પ્રભૂત પ્રશ્રબ્ધિ છવાવા લાગે છે. સાધક આ પ્રકારે સંબોધિના પાંચમા અંગ 'પ્રશ્રબ્ધિ' નો અભ્યાસ કરે છે. તેને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

ભીતર જેટલી-જેટલી પ્રશાંતિ વધે છે, પ્રશ્રબ્ધિ વધે છે, એટલી ચિત્તની એકાગ્રતા સહજ થવા લાગે છે. મન એ શાંતિમાં જ રત રહેવા ઈચ્છે છે. આથી સમાધિ સુદૃઢ થાય છે. આ પ્રકારે સાધક સંબોધિના આ છઠ્ઠા અંગ 'સમાધિ' નો અભ્યાસ કરે છે. એને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

એ નિર્મળ શાંતિજન્ય સમાધિ પ્રત્યે પણ ક્યાંય આસક્તિ ન થઈ જાય, સાધક એ વાતનું ધ્યાન રાખે છે. તે ખૂબ સમજે છે કે આ સ્થિતિ ઈંદ્રિયાતીત નથી. તેથી ઉત્પાદ-વ્યય સ્વભાવની જ છે. અનિત્ય જ છે. આથી તેના પ્રત્યે પણ ઉપેક્ષાભાવ, સમતાભાવ જાળવી રાખે છે. આ રીતે સંબોધિના સાતમા અંગ 'ઉપેક્ષા' નો અભ્યાસ કરે છે. એને ભાવિત કરે છે, પુષ્ટ કરે છે.

સંબોધિના આ સાતેય અંગ જેટલાં-જેટલાં ભાવિત થાય છે, બહુલીકૃત થાય છે, સંવર્ધિત થાય છે, પુષ્ટ થાય છે. તેટલાં-તેટલાં એકબીજાને બળ દેતાં દેતાં સાધકને એ અવસ્થા તરફ લઈ જાય છે જ્યાં ચિત્ત વિકારોથી નિતાંત વિમુક્ત થઈ જાય છે અને પરમપદ નિર્વાણનો સાક્ષાત્કાર કરી લે છે. સાધક પૂર્ણ રીતે દુઃખ-વિમુક્ત થઈ જાય છે.

સાધકો ! આજના આ પાવન સંબોધિ-દિવસે આપણે પણ પ્રેરણા પ્રાપ્ત કરીએ અને ધીર-ધીરે સાતેય સંબોધિ અંગોને ભાવિત કરતાં-કરતાં, દુઃખ વિમુક્તિ તરફ આગળ વધીએ અને પોતાનું મંગળ સાધીએ, પોતાનું કલ્યાણ સાધીએ. એમાં જ સંબોધિ-દિવસની સાર્થકતા છે.

- મંગલ મિત્ર,

સત્યનારાયણ ગોયન્કા

ગાંધીધામ ખાતે જૂના સાધકો માટે એક દિવસીય સેમિનાર

તા. ૧૯ સપ્ટેમ્બર, રવિવારે જૂના વિપશ્યી સાધકો માટે ગાંધીધામ ખાતે એક દિવસીય સેમિનારનું આયોજન ગાંધીધામ વિપશ્યના સમિતિ દ્વારા કરાયેલ છે.

સમય : સવારે ૮.૩૦ થી સાંજે ૫.૦૦ કલાક સુધી.

રજીસ્ટ્રેશન : સવારે ૮.૩૦ થી ૯.૩૦.

સ્થળ : શ્રી કચ્છી વિસા ઓસવાલ જૈન અતિથિ ગૃહ, સત્કાર હોટલ પાસે, રેલ્વે સ્ટેશન સામે, ગાંધીધામ-કચ્છ.

અંજાર, આદિપુર, ગાંધીધામ, ભચાઉ, રાપર, વગેરે અન્ય નિકટવર્તી સ્થાનોના ઈચ્છુક સાધકો લાભ લઈ શકશે. ઉચિત વ્યવસ્થા તથા આગોતરા રજીસ્ટ્રેશન માટે સંપર્ક :

૧. કિશોરભાઈ રાણવાલા - ફોનઃ૦૨૮૩૬-૨૩૩૦૫૪, ૯૪૨૭૨ ૦૯૦૦૧.
૨. હિતેશ રાણવાલા - મો. ૯૪૨૬૨ ૧૪૫૩૧
૩. પારસમલ જૈન - મો. ૯૯૨૫૧ ૦૯૧૨૯
૪. ઉસ્માનભાઈ લાડકા - મો. ૯૮૨૫૨ ૮૮૩૫૭
૫. ગૌતમ ગોસ્વામી - મો. ૯૯૨૫૨ ૬૬૦૪૪

સૌરાષ્ટ્રમાં વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમ-ગતિવિધિ

કેટલાક સમય અગાઉ જૂનાગઢ ખાતે ૪ વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમોનું આયોજન કરાયેલ. જેના ફલસ્વરૂપ, ૪૦ ભાઈ-બહેનો પ્રેરણા મેળવી ધમ્મકોટ પર ૧૦ દિવસીય શિબિરમાં જોડાયેલા.

પડધરી ગામ, કે જ્યાં ૧૦,૦૦૦ ની વસતી છે, બે સાધકો શિબિરમાં જોડાયેલા તે સાધકોને ધર્મ સંવેગ જાગવાથી તેમના પ્રયાસોથી વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમ થયો. તેમાં ૬૦ જેટલા ભાઈ-બહેનો ઉપસ્થિત રહ્યાં. પરિણામે તેમાંથી પણ થોડાં ભાઈ-બહેનો શિબિરમાં જોડાયાં.

ધમ્મકોટ ખાતે એકાંતરા મહિને વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમનું આયોજન થતું રહેતું હોય છે. જેમાં સાધકોના ૨૦૦ - ૨૫૦ પરિવારજનો હાજર રહી ભાવિ શિબિરમાં જોડાવાની પ્રેરણા મેળવે છે. દર વખતે સરેરાશ ૨૦-૨૫ ભાઈ-બહેનો ભાવિ શિબિરમાં જોડાવા આવેદનપત્ર પ્રસ્તુત કરે છે. અન્યો શિબિરમાં જોડાવા પ્રેરણા મેળવીને જાય છે.

કળસાર ખાતે દસ દિવસીય શિબિર

ત્રિવેણી તીર્થ, કળસાર ખાતે ૧૦ દિવસીય શિબિર તા. ૧૦/૧૧/૧૦ થી ૨૧/૧૧/૧૦. માહિતી માટે સંપર્ક : (૧) ડો. **પ્રવિણભાઈ બલદાણિયા :** ફોન : (૦૨૮૪૪) ૨૮૧૪૫૦, ૨૮૧૫૮૬, મો. ૯૯૭૯૧ ૮૬૮૫૬, સદ્ભાવના ટ્રસ્ટ હોસ્પિટલ. વડાલી (૨) **શ્રી નાગરભાઈ પટેલ :** ત્રિવેણી તીર્થ, ઉત્તર બુનિયાદી વિદ્યાલય, કળસાર. તા. મહુવા, જિ. ભાવનગર – ૩૬૪ ૧૩૧, ફોન : (૦૨૮૪૪) ૨૮૧૪૨૩, મો. ૯૯૯૮૪ ૩૬૭૧૧

વર્ષ ૨૦૧૦ દરમિયાન નવનિયુક્તિ

વરિષ્ઠ સહાયક આચાર્ય
૧. શ્રી હિંમતલાલ જોષી – ગાંધીધામ.

સહાયક આચાર્ય
૧. ડો. કુ. ઉષા પી. પટેલ – આણંદ
૨. શ્રીમતી ઉર્વશી ઉપેન્દ્ર પટેલ – મહેસાણા
૩. શ્રીમતી મીનાક્ષી મનહર શાહ – વડોદરા
૪. શ્રી કિશોર રાણવાલા – ગાંધીધામ
૪. શ્રી ચંદ્રકાંત સંઘવી – કચ્છ
૫. શ્રી જયેન્દ્રસિંહ જાડેજા – કચ્છ
૬. કુ. ઉર્વશી બાણુગારિયા – રાજકોટ
૭. કુ. નીલાબેન ફળદુ – રાજકોટ
૮. કુ. બેલાબેન વરસાણી – રાજકોટ
૯. શ્રીમતી શીલાબેન શુક્લ – રાજકોટ
૧૦. શ્રીમતી સ્મિતાબેન બલદેવ – રાજકોટ
૧૧. શ્રીમતી નયનાબેન દવે – રાજકોટ
૧૨. શ્રીમતી દામિની કોઠારી – આણંદ
૧૩. સુશ્રી મૃદુલા નાગડા – કચ્છ
૧૪. શ્રી જયસુખ ભીમાણી – કચ્છ

બાલ શિબિર શિક્ષક
૧. શ્રી વલ્લભભાઈ માંગુકિયા – અમદાવાદ
૨. શ્રી રાજેશ ગાંધી – અમદાવાદ
૩. શ્રી ત્રિભુવનદાસ રામાનુજ – અમદાવાદ

ભાવનગર ખાતે સમૂહ સાધના

(૧) દર મહિનાના બીજા રવિવારે ૧ દિવસીય શિબિર રોજ સવારે ૮.૦૦ થી બપોરે ૧.૦૦
- રોજ સાંજે ૬.૩૦ થી ૭.૩૦ સમૂહ સાધના.
- રવિવારે સવારે ૮.૦૦ થી ૯.૦૦ સમૂહ સાધના.
- સ્થળ : બળવંત પારેખ વિજ્ઞાન નગરી, યશવંતરાય નાટ્યગૃહ પાછળ, આંબાવાડી, ભાવનગર.

(૨) રવિવારે સવારે ૭.૦૦ થી ૮.૦૦ સમૂહ સાધના.
- સ્થળ : આરાધના ફ્લેટ, મેઘાણી સર્કલ, ભાવનગર.

(૩) ગુરુવારે સવારે ૭.૦૦ થી ૮.૦૦ સમૂહ સાધના.
- સ્થળ : શ્રી અનિલ શાહ, ૧૦-વર્ષા સોસાયટી, સુભાષ નગર, ભાવનગર.

સંપર્ક : મો. ૯૪૨૭૨ ૩૨૧૪૫, ૯૩૭૪૯ ૯૯૮૬૬

વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમ - ધમ્મકોટ

તા. ૨૬ સપ્ટેમ્બર, રવિવારે વિપશ્યી સાધકોના પરિવારો માટે ધમ્મકોટ કેન્દ્ર પર **વિપશ્યના પરિચય કાર્યક્રમ** નું આયોજન નીચે પ્રમાણે કરેલ છે.

સમય : સવારે ૧૦.૦૦ થી ૧.૦૦ કલાકે

- ૧.૦૦ કલાકે ભોજન અને ત્યાર બાદ પરત.
- આઠ વ્યક્તિઓ સુધી સ્પેશ્યલ રિક્ષા આપના ઘર/વિસ્તારથી કેન્દ્ર અને પરત આવવા થઈ શકશે.

વાહન-વ્યવસ્થાની જરૂરવાળા સાધકો માટે રિક્ષા નોંધાવવા સંપર્ક :

ગઢવીભાઈ-મો. ૯૯૦૯૨ ૯૭૭૪૦

આવનારા સભ્યોની સંખ્યાની આગોતરી જાણ સિટિ ઓફિસ : (૦૨૮૧) ૨૨૨૦૮૬૧, મો. ૯૪૨૬૨ ૦૨૨૨૨ અથવા ધમ્મકોટ : ૨૭૮૨૫૫૦ પર અવશ્ય કરશોજી. જેથી ઉચિત વ્યવસ્થા થઈ શકે.

જૂના સાધકો માટે કચ્છમાં થતી સાધનાની માહિતી

ધમ્મસિંધુ - ફોન : (02834) 273303, 273612

- **એક દિવસીય શિબિર :** દર મહિનાના પહેલા રવિવારે ૧૦.૩૦ થી પ.૩૦ 'ધમ્મ સિંધુ કેન્દ્ર ઉપર' **સંપર્ક :** છોટુભાઈ પી સોની - M. 94264 52728, પરેશભાઈ ઠક્કર - ફોન : 02834-223118, 232832
- **કચ્છ વિપશ્યના કેન્દ્ર - 'ધમ્મસિંધુ'** C/o. શ્રી ઈશ્વરલાલ ચુ. શાહ, પ્રો. કે.ટી. શાહ રોડસ, માંડવી, કચ્છ - 370 465. ફોન : (02834) (O) 223076 (R) 223406, કેન્દ્ર : 'ધમ્મસિંધુ', ગામ : બાડા, વાયા : લાયજા, તાલુકો : માંડવી, કચ્છ - 370 475. ફોન : (02834) 273303, 273612. આચાર્ય નિવાસ : 273304

  e-mail : <info@sindhu.dhamma.org>
- **ભુજ :** દર મહિનાના બીજા અને ચોથા રવિવારે ૧૨.૩૦ થી ૬.૦૦.

  સામૂહિક સાધના : દર રવિવારે ૮ થી ૯, દર બુધવારે ૪.૩૦ થી પ.૩૦ (મહિલાઓ માટે), હોસ્પીટલ કંપાઉન્ડ, જનરલ હોસ્પીટલ સામે, **સંપર્ક :** ડો. શાંતુબેન પટેલ - ફોન : (02832) 251905, પ્રભુભાઈ પટેલ - ફોન : (02832) 255218, M. 94274 33534
- **ગાંધીધામ :** દર મહિનાના પહેલા રવિવારે ૭.૩૦ થી ૧, **સામૂહિક સાધના :** દર રવિવારે સવારે ૭.૩૦ થી ૮.૩૦, પહેલા માળે, સરસ્વતી બિલ્ડીંગ, પ્લોટ નં. ૫૯૧, વોર્ડ ૧૨/સી, સીટી પોલીસ સ્ટેશનની બાજુમાં, **સંપર્ક :** કિશોરભાઈ રાણવાલા - ફોન : (02836) 233054, M. 94272 09001.
- **અંજાર : સમૂહ સાધના :** દરરોજ સાંજે ૭.૦૦ થી ૮.૦૦, રવિવારે સવારે ૮.૩૦ થી ૯.૩૦. એક દિવસીય શિબિર : ત્રીજા રવિવારે. **સંપર્ક :** ગૌતમ ગોસ્વામી : M. 99252 66044, દિલીપ એન. ગાંધી : M. 94277 19149, ૨૦, વૃંદાવન સોસાયટી, બગીચા પાસે, ખાડિયા.
- **લાકડિયા :** દર મહિનાના પહેલા રવિવારે ૧૧ થી પ, ભરાણીનો વાસ, **સંપર્ક :** જયાબેન ગડા - ફોન : (02837) - 273435.
- **માંડવી : સામૂહિક સાધના :** દર રવિવારે ૮.૩૦ થી ૯.૩૦ **સંપર્ક :** છોટુભાઈ પી. સોની - ફોન : (02834) 224198, M. 94264 52728. પરેશભાઈ ઠક્કર - ફોન : (02834) 223118, 232832
- **રાપર :** દર રવિવારે ૮ થી ૯, સાંજે પ થી ૬, સહયોગ હોસ્પીટલ, સી.એચ.વી. દવાખાનું. **સંપર્ક :** દેવેન્દ્રભાઈ ગોસ્વામી - M. 98796 47587, અરૂણભાઈ જાવન્ડે - M. 98796 71178.
- **ભચાઉ :** દર રવિવારે સવારે ૭ થી ૮, રામવાડી, સંપર્ક : રોહિતભાઈ સોની, ફોન : (02837) 255218, 255508.

સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના કેન્દ્ર "ધમ્મકોટ" રાજકોટ	કચ્છ વિપશ્યના કેન્દ્ર "ધમ્મસિંધુ" બાડા.	ગુર્જર વિપશ્યના કેન્દ્ર "ધમ્મપીઠ" અમદાવાદ	ઉત્તર ગુજરાત વિપશ્યના કેન્દ્ર-"ધમ્મ દિવાકર" મીઠા મહેસાણા.
C/o. ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ-૧. (0281) 2220861-866 (0281) 2221384, 94272 21591	C/o. શ્રી ઈશ્વરલાલ ચુ. શાહ, પ્રો. કે. ટી. શાહ રોડ, માંડવી. કચ્છ-૩૭૦ ૪૬૫ (02834) 273303, 273612,	રનોડા તા. ધોળકા, જિ. અમદાવાદ - ૩૮૦ ૮૧૦ (02714) 294690, (M) 94264 19397	C/o. ઉપેન્દ્રકુમાર પટેલ, ૭-અપના બજાર, વિમલ સુપર માર્કેટ, બી.કે. રોડ, મહેસાણા. (ઉ.ગુ.)-૩૮૪ ૦૦૨. (02762) 254634, 252345 (M) 94272 33000

૨૦૧૦ માટે ૧૦ દિવસીય શિબિરની માહિતી

31-08-10 to 11-09-10	03-09-10 to 14-09-10	15-09-10 to 26-09-10	01-09-10 to 12-09-10
15-09-10 to 26-09-10	16-09-10 to 27-09-10	06-10-10 to 17-10-10	06-10-10 to 17-10-10
05-10-10 to 16-10-10	04-10-10 to 15-10-10	20-10-10 to 31-10-10	20-10-10 to 31-10-10
30-10-10 to 10-11-10	18-10-10 to 29-10-10	03-11-10 to 14-11-10	08-11-10 to 19-11-10
11-11-10 to 22-11-10	07-11-10 to 18-11-10	17-11-10 to 28-11-10	01-12-10 to 12-12-10
24-11-10 to 05-12-10	21-11-10 to 02-12-10	**: મોગર :**	**: ધર્મજ :**
18-12-10 to 29-12-10	23-01-11 to 03-02-11	'ધમ્મભવન' પ-કાલિંદી પાર્ક, અકોટા. ફોન : ૦૨૬૫-૨૩૪૧૧૮૧	હિંમતભાઈ પટેલ (૦૨૬૯૨) ૨૪૪૪૯૮, ૨૪૫૪૬૦
05-01-11 to 16-01-11	16-02-11 to 27-02-11	15-09-10 to 26-09-10	06-09-10 to 17-09-10
19-01-11 to 30-01-11	02-03-11 to 13-03-11	20-10-10 to 31-10-10	10-11-10 to 21-11-10
02-02-11 to 13-02-11			
16-02-11 to 27-02-11			

ફક્ત જૂના સાધકો માટે સતિપટ્ઠાન શિબિરો

17-10-10 to 25-10-10 04-02-11 to 12-02-11	06-10-10 to 14-10-10 18-02-11 to 26-02-11		18-09-10 to 26-09-10

ફક્ત જૂના સાધકો માટે વિશેષ શિબિરો

16-02-11 to 27-02-11	18-10-10 to 29-10-10	01-09-10 to 12-09-10	15-12-10 to 26-12-10

ગંભીર સાધકો માટે ૨૦-૩૦-૪૫ દિવસીય શિબિર

(૨૦ દિવસ) 5-10-10 to 26-10-10	(૨૦ દિવસ) 23-01-11 to 13-02-10 (૩૦ દિવસ) 05-12-10 to 05-01-11 (૪૫ દિવસ) 05-12-10 to 20-01-11		સહાયક આચાર્યોની પ્રશિક્ષણ કાર્યશાળા 29-09-10 to 03-10-10

એક દિવસીય શિબિર જૂના સાધકો માટે

દર મહિનાના પહેલા અને ચોથા રવિવારે રાજકોટ શહેરમાં માસૂમ સ્કૂલ ખાતે	દર મહિનાના પહેલા રવિવારે	દર મહિનાના છેલ્લા રવિવારે અમદાવાદમાં	દર મહિનાના ચોથા રવિવારે

દોહા ધરમના

જાતિ-વર્ણ કે નામ પર, ફૈલા અત્યાચાર ।
સદાચાર ગર્હિત હુઆ, પૂજિત મિથ્યાચાર ॥
કેવલ માં કી કોખ સે, પૂજ્ય હુઆ ના કોય ।
સદાચરણ મેં રત રહે, સહી પૂજ્ય હૈ સોય ॥
ઊંચ નીચ કે ભેદ મેં, ડૂબા સકલ સમાજ ।
ધર્મરાજ દુર્બલ હુઆ, સબલ પાપ કા રાજ ॥

એક્સેલ ક્રોપકેર લિમિટેડ
૬/૨, રૂવાપરી રોડ, ભાવનગર - ૩૬૪ ૦૦૫.
ફોન : (૦૨૭૮) ૨૨૧૨૪૦૧-૨-૩ ની મંગલકામના

દોહા ધરમના

જબ જબ મનુજ સમાજ મેં, જાતિ પ્રમુખ હો જાય ।
ઘોર પતન હો ધર્મ કા, પાપ પ્રબલ હો જાય ॥
ધન-સંપદ કા, ગોત્ર કા, કૈસા ચઢ઼ા ગુમાન ।
શીલવાન સત્પુરુષ કા, દુષ્ટ કરે અપમાન ॥
જાત-પાંત કે રોગ સે, હુઆ હાલ બેહાલ ।
વ્યાકુલ હી વ્યાકુલ રહા, અબ તો હોશ સંભાલ ॥

ટીએમએલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ
૩૦૧-બી ટાવર, અલ્કાપુરી આર્કેડ, આર. સી. દત્ત રોડ
વડોદરા-૩૯૦ ૦૦૭. ફોન : ૨૩૪૩૩૦૨/૦૪ ની મંગલકામના

સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટર (પત્રિકા વિભાગ) ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. વતી પ્રકાશક તથા મુદ્રક : **ચંદુભાઈ મહેતા, મુદ્રણ સ્થાન :** નાઈસ આર્ટ, "મુક્તિરામ કોમ્પ્લેક્ષ", રાષ્ટ્રીય શાળા મેઈન રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. દ્વારા રાજકોટ ખાતે પ્રકાશિત. **તંત્રી : ભરત કાપડીઆ.** વિપશ્યના (ગુજરાતી) પત્રિકાનું લવાજમ : ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. ના સરનામે, **સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટર**ના નામે મ.ઓ./ડ્રાફ્ટ અથવા રોકડેથી મોકલી શકાશે. (બહારગામના ચેક લેવામાં આવશે નહીં.) રાજકોટ સિટી ઓફિસ : ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૧.

વિપશ્યના 24 ઓગસ્ટ 2010 આ પત્રિકામાંની સામગ્રી વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ, ઈગતપુરીના સૌજન્યથી તથા વિપશ્યના હિન્દી/અંગ્રેજી પત્રિકાઓના અંકોમાંથી પ્રકાશિત કરાય છે.

ચાર વર્ષનું લવાજમ	: રૂા. 100/-
વાર્ષિક લવાજમ	: રૂા. 30/-

'વિપશ્યના' Reg-No. GUJGUJ 08700/6/1/99-TC
Postal Reg. No. G-RJ-450
(Renewed upto 31.12.2011)
Wpp Licence No. G-PMG-RJT/015/2009

Weighs less than 8 gms
Posted without Payment of Postage.
Posting day-25th of every month,
Posted at Rajkot RMS - 360 001.
Write PIN CODE for Correct Delivery

If undelivered please return to :
સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટર (પત્રિકા વિભાગ)
ભાભા હોટેલ, પંચનાથ પ્લોટ,
રાજકોટ - 360 001.
સિટી ઓફિસ : ફોન - (0281) 2220861-866
મોબાઈલ : 94272 21591
e-mail : info@kota.dhamma.org
Web site : www.kota.dhamma.org